

LISTEK.

Švarc — Nacl.

(Spisal Januš Golec).

(Dalje.)

Nace se je prestrašil jeznega obraza gospođovega, zacepetal je z nogami in misleč, da drži klobuk, je na trdo uščipnil muriča. Sestrađani maček pa, ki je gledal že precej časa skozi košarično šibje brezskrbnega rumenjaka, je še uščipnjen kot blisk planil iz košarice. Skok do okna je bil pa dolg, tudi za muriča preširok, radi tega se je rajši ustavil s tacami na sredi mize, na gospođovem tintniku, ki ga je prevrnil po tistih velikih bukvačih. Pero se mi ustavlja, da bi popisal že itak namrdnjeni župnikov obraz pri pogledu na mačka in od črpila polite krstne bukve. Vendar tudi Nace je ugani, da je taista iz usnja spletena kača, ki so jo sneli gospod iznad vratnih podbojev, nekaj za udariti, radi tega pa se je obrnil tudi z urnostjo fanta 20. let, zavrtel na pravo tisto znotraj bučko in se ustavil pred krčmo: „Dedeo, pretepala pa me še oče in mati nista, pa bi me ti“. Ali so si gospod ohladili jezo na zaostalem muriču, ni znano, le toliko vem, da je Nacl razložil svoje prestrašene ude za mizo v krčmi in si naročil frakl.

Zakril si je obraz v lopatiste roke, nemo zrl v žganje in gotovo razmišljal usodo nedolžnega, zastoni darovanega mucka. Iz žalostnega premišljevanja ga je predrnil vstop šoštarja in cekarja Lekša. Že njegove smolnate in za dober pečenj prekratke hlače so bile priča, da se mož ukvarja z dreto. Bil je za lakot nižji od Nacla, pa prav na koncu tumpasti in cvetoči nos je govoril vsakemu, da je Lekše pobratim žganja in sploh alkoholne pijače. Med glasnim pripovedovanjem, tako, da je še celo Tumlj razumel, je razkladal krčmarju, da prihaja iz Marenberga, kjer se je poročil oni „ledrer“ po protestantski šegi. Samo besedica „poročil“ je zanimala Nacla in bi bil kaj več rad izvedel o tem; radi tega je tudi ponudil Lekšu frakle, rekoč: „Smolec, potegni ga, da se ne prehladiš“.

Lekše je tudi ubogal, ker je pustil zadnji groš v Marenbergu in se je že takoj pri vstopu prestrašil krčmarja, ki je že grabil po kredu, da bi mu pritisnil par debelih črt na vrata. Zaupljivo sta se pogovarjala naša gosta in Švarc-Nacl je razodel prijatelju vse: o otrei Mici, o jezi udanem fajmoštru in nedolžnem muriču. Dretar je poslušal resnega obraza, si hladil postno grlo in tolažil Tumlja, da je še več takih gospodov, ki znajo poročiti, ne samo remšniški fajmošter.

„Kaj boš, Nacl“, je zarjovel šoštar, „tudi marenberskega „ledrarja“ niso hoteli še tebant zvezati, pa ga je tisti protestantski gospod, ki baje tudi zna.“

„Hm“, se je namrdnil Nacl, „med restante pa že ne grem; saj so mi pravili sam rajni oče, da so jih bili pridržali zaradi tistih kokoši nekaj dni v Marenbergu, da je kaj hudo med restanti.“

„Ne tako Nacek, ne tako“, se je odkasljeval čevljar, „protestanti ti niso restanti; samo neko drugo vero imajo kakor mi, e — tisto lutriš.“

„Pa v Boga vendar verujejo“, je še povpraševal Nacl?

„Ih, kaj bi ne; toliko ti povem, da ko bi jaz ne

imel svoje Bare, bi se tudi pustil pri njih poročiti, ker ni treba prav nič plačati, ampak še dobi vsak nekaj okroglega od njih v pest.“

„Lej ga“, si je mislil Tumlj: „prase je prignala Mica, v koči imam pri Krampiču 11 rajniš, pa še nekaj tistih luštnih okroglih, pa bi bilo za skupno aužngo“. Nacl je na vse veselje poklical še eno merico žganja, Lekše je zadovoljno pokimal, razložil vse, kar je slišal o novi veri, še na križ ni pozabil, ki ga bode moral Nace napraviti po poroki, pa ne na čelo, ampak črnega na — papir. Zenin je znal sedaj vse, in kar do solz ginjen je potrkal Lekša po rami. Toliko se nikdar ni zapil Tumlj v krčmi, nego s cekarjem; pa je tudi sklenil, takoj pustiti košarico v krčmi in iti v Marenberg, da se pomeni z onim lutriš-gospodom, kako in kaj. Toliko je še znanega taisti večer o njem, da se je bolj opotekal kakor po navadi, istotako zadel v šolski vogel, da je šolmoštra vzbudil. Glasno je krevsal po kolovozu in sam pri sebi zabavljaj na fajmoštra. Nič hudega se mu ni pripetilo dolgo na potu, samo parkrat je zašel z levo nogo pregloboko in se malo odpočil v jarku. Pa zopet je vstal z izgovorom: V temi samo moj murič zadene pravo.

III.

Po pravi stezi je kolovratil naš fant, pa saj ni mogoče zaiti, ker vodi samo eden, pa precej prostoren kolovoz do okrajne ceste. Prišel pa je do Vrtičevega križa; tedaj se pa cepi pot; kolovoz gre naprej po ovinkih do ceste, druga stranska pešpot pa kar povprek čez goščo, travnike in njive. Nace je stal kot nekoč Herkul na razpotju, pa se je tudi on odločil za ozko, pa krajšo pot. Zavil je v gozd in steza je bila tako ozka, da je vso pokrilo Tumljevo stopalo. Vendar naš potnik se je vkljub temi in nerodni poti poglobil v misli. Že je slišal, kako bodo cingljali tisti, s črnim križem zasluženi goldinarji. Le na Micko ni pozabil, ki jej je v mislih, pa prav za trdno obljubil brkalasto ruto. S temi mislimi in obeti zaposlan, se je zaletel v smreko in slišati je bilo votli bo—in! Prevrtel se je, da je kar šibje pokalo. Urno se je pa potipal Nace za glavo, ki se pa ni bila razletela, še krvi ni puščala; zmotovilil se je na noge in hotel naprej. Kamorkoli pa je položil nogo, povsod je naletel na kaj trdega. — „Šmentana para“, je godel, „pijan nisem toliko, zašel sem, pa kako pogoditi pravo pot?“ Zravnaval se je kakor sveča in bulil okrog, v kateri smeri bi bil pač Sv. Jurij, ali vsaj Sv. Pankrat? Toda povzpel se je do spoznanja, da v temi in smrekovem gozdu ni mogoče določiti teh leg; na zvezde pa se ni spoznal.

Naceta je spreletelo nekaj takega kakor strah. Večel je, da gošča ni široka, pa dolga. Pokrižal se je in vzdihnil k patronu, pa — zopet se je bušil. Oglašila pa se je tudi vest, glasno mu očitajoč: Nace, na krivi, grešni poti si. Dušo hočeš prodati hudimerju, pa še v znamenju črnega križa; sam ta rogati ti je poslal copernice na pot, da ne moreš naprej. Copernice, dekle samega peklenščka, ta misel je pretresla drugače junaškega Tumlja, da so mu kar zobje šklepetali. Sesedel se je na tla, zakril obraz z rokami in hotel moliti, da bi popravil greh. Tudi molitve ni šla. Ker se mu je pred očmi vrtel peklenšček, okoli njega pa pošasti — v ženski obleki. Pa še križ, tisti črni na papirju, ki ga je namenil prihodnje jutro napraviti, kako velikega je gledal pred seboj.

Nacl se je zmisllil na blagoslovljeno vođo; kar celi pisker bi je zllil pred zlobe, kako bi jo potegnile.

Pa zastoni, žegnana vođa je bila doma na polici in Nacl je za trdno sklenil, da se ne boče nikdar več podal na pot brez te vođe. Še rožni venec je pustil doma. Torej prav nobene stvari ni imel pri sebi, ki se je boje duhovi. Nacl se je zasmill samemu sebi, tako se je začutil osamljenega in povrh še preganjanega od copernice. Sv. Pankraciju je obljubil debelo svečo, Sv. Juriju pa, da ne boče nikoli napravil ti stega križa, naj dobi Mico ali ne.

Ojunačen in potolažen s tem vencem trdnih sklepov, zlezel je naprej, pa ne pokoneu, ampak kar po vseh starih kot medved. Pa kamorkoli je potipal, povsod vejeve in smreke. Naclu se je stozilo do solz. Ni se pokoril samo na duši, ampak tudi na telesu. Kako dolgo je blodil in trl dračje po brezkončnem gozdu, se ni zavedal natanko. — Mesec, ki je priplaval izza gor, ta ga je opomnil, da bo tako okrog 11. ure. Ob 11. uri ponoči si še v domači grabi ni upal iz bajte, danes pa v gozdu še odeje ni mogel potegniti čez obraz. Brr... kako ga je zazebló po hrbtu in želel je vse hudo dretarju Lekšu in tistim lutrovcem, ki jim sveti sam peklenšček. Le remšniškemu fajmoštru je odpustil nocoj zgrivani Nacl.

Pri miru ni mogel sedeti, ker so ga pošastne postave preveč nadlegovale; pri premikanju pa se mu je zdelo, da gredo ob strani, vsaj — naprej ne. Vendar enkrat je prilezel na kraj, ki je bil za par sežnjev brez grmovja in smrek. Na ta prostor se je vse del in podprl glavo, da bi se odpočil. Nekaj pa se je začelo premikati pod njim — drčal je navzdol. Grabil je na vse strani, da bi se oprijel za kako korenino, pa je šlo vse prenašlo, po Naclovem prepričanju gotovo samemu ta hudemu v bajto. Se grivenje ni obudil cele, že se je ustavil v jarku, ne v peklu. K sreči se še niti pobil ni, ker je bil jarek prost običajnega kamenja, bila je namreč to drča za spuščanje hlodov. Tumlj se je otipal, vse je bilo v redu, le pas je bil izgubil in čuka ni bilo več. Ozrl se je na okrog in takoj spoznal, da ni več v gozdu, ampak na travniku, Bog ve čegavem? Z obema rokama je zgrabil za hlače in kobacal proti razklopotanemu mlinu, ki je bil na drugi strani ravnice. Zaklenjen je bil para, vendar tako postavljen, da je Nace brez posebnega napora stopil s hriba na podstrešje. Pred vsem si je opomogel za sapo, ponovil vse v gozdu storjene sklepe, nato pa skrbno tipal po počtu, če bi bil kje kak kupček slame ali vsaj praproti za prestrašene njegove ude. Tipal je dolgo in slednjič zadel ob nekaj vi sokega, štirivoglatega, morda je bil dimnik. Potresel ga je malo, pa neki glasovi so se oglašili iz dimnika, ki jih Nace še nikoli ni slišal. Nastavil je levo uho, ki je bilo bolj zanesljivo, in res, v dimniku je bilo slišati: muj—muj—muj, — brrr, brrr! jemenja copernice so se potegnile v „raufank“.

Saj so Naclu rajna mati razkladali, da se duh laško potegne skozi ključavnično luknjo, kaj bi se pa skozi „raufank“ ne! Bežal bi bil Tumlj, pa kam? Na drugi strani ga je zopet čakal gozd in gotovo nova rajda copernice. Obupaval je, češ: Nikdar več ne bode stopal po svoji grabi; misli na Mico pa je prepodil kot neumestne v tako brezupnem stanju. Zleknil se je po dolžini, pripravljen, da ga hudo raztere v solnčni prah. S časom pa je potihnilo šumljanje v dimniku, vsaj naš potnik ni slišal več. Prepričan je bil: Ukanil sem hudimerja, menil je pošast kosmata, da me bo dobil v mlinu, pa se je vlekel skozi „raufank“. Ta gotovost je pomirila fanta Tumlja, pomazal si je oči s slinami in skušal zadremati.

(Dalje prihodnj.)

Iz celega sveta.

Grozna nesreča pri velikonočnem streljanju. Iz Judenburga na Zg. Štajerskem poročajo, da se je tam zgodila grozna nesreča vsled neprevidega ravnanja pri streljanju. Ko je zadonelo velikonočno zvonjenje, je imel strelec svoje topiče že nabasane. Med kovanimi topiči, kot so predpisani, je bil pa tudi eden iz litega železa. Tega je zažgal prvega, toda topič se je razpočil na več kosov, katerih eden je zadel ne srečnega streleca ravno v glavo in mu jo popolnoma raztrgal. Bil je na mestu mrtve.

Župnik toži ministra. Pri zadnjih državnozbornih volitvah na Ogrskem je v Ipojsagu, kjer je bil s pomočjo nasilja izvoljen naučni minister Jankovics proti kandidatu katoliške stranke, Beniczkiju, proti vladnemu kandidatu Jankovicsu agitiral tudi župnik Ziga Horvat. Kasneje je minister proti župniku vložil tožbo na škofijsko disciplinarno sodišče, češ, da se je župnik pri agitaciji posluževal tudi nedovoljenih sredstev. Cerkevno sodišče je pa župnika oprostilo, in sedaj toži župnik ministra Jankovicsa na rednem sodišču radi obrekovanja in žaljenja časti.

Prvi mirovni kongres v Evropi se je vršil leta 1233 v Italiji. Takrat je pridigoval dominikanec p. Ivan o „večnem miru“ in vršil se je v Bolonji tudi prav znamenit tozadevni mirovni kongres. Posebno vneti so bili frančiškani, ker je tudi sv. Frančišek Asiški vedno povdarjal mir in ljubezen.

Usodna jeza turške kavalarije. Grozen udarec so v zadnjih bojih zadali Bolgari turški konjenici, ki ji je poveljeval Enver-beg. Pri tem so se poslužili vojne zvijače. Z vsa silo so napadli turške postojanke; ko so pa pritisnili Turki, so se začeli počasi umikati, končno pa navidezno v paničnem strahu bežali. Enver-beg se je s konjenico vrgel za njimi in jih začel preganjati. Bolgari so bežali na neki breg, in katere, mu je držala lepa široka cesta. Po tej poti je slepo drvila turška konjenica. Naenkrat pa pretrga zrak grozen pok — in Enver-begova konjenica slrči raz-

trgana po zračku ter pada v kosih na tla. Dim pokrije strašno pozorišče. Kaj je bilo? Cesta je bila posejana z letječimi minami: ko je pokrila celo cesto turška konjenica, so skriti bolgarski vojaki zažgali mine in tako na mah uničili do 3000 turških jezdecev in konj. Kar je ostalo živih, so se s težavo pretolkli do svojih prejšnjih postojank; Enver-beg je komaj ušel smrti.

Strašne povodnji v Ameriki. V Ameriki so imeli za velikonočne praznike strašne povodnji. Mesto Dayton je popolnoma porušeno. Povodenj je počila neko šolo, v kateri je bil ravno pouk. Pri tej priliki je utonilo 400 šolskih otrok. Tudi neko bolnišnico s 600 bolniki je vođa odnesla. V Ohiru je 25.000 ljudi brez strehe. V Indianapolisu je utonilo 200 oseb, v Columbiji 150. Vsega skupaj je nad 1300 človeških žrtev. Škoda znaša 80 milijonov dolarjev. En milijon delavcev je brez dela.

Boj tihotapev s finančno stražo. Na Backer-planini pri Lauden-u ob tirolsko-bavarski meji je avstrijska finančna straža ustavila večjo četo tihotapev. Streljalo se je na obeh straneh, a hudo ni bil nihče ranjen. 5 tihotapev so aretirali. Finančna straža je zaplenila veliko množino tobaka, ki so ga tihotapeji nameravali vtihotapiti.

Nemški cesar v svoji hiši. Nemški cesar Viljem, jako delaven človek, ki hoče ujediniti v sebi najraznovrstnejša sredstva, si je uredil svoje dnevno delo nenavadno precizno. Cesar Viljem je n. pr. strasten čitatelj listov, ali ker ne more čitati vseh listov, si je napravil poseben urad, v katerem so nastavljeni prevajalci za 7 jezikov, ki pod nadzorstvom enega oficirja režejo iz raznih listov vse one članke, ki bi cesarja zanimali. Izrezke in prevode prilepijo na velike kartone in jih stavijo v mapo, na kateri je cesarški grb. Cesar vstane ob 6. uri, ob 7. uri mu prinese mapo in potem, oborožen s svinčnikom, čita ter dela zraven članke svoje opazke. Po en nemški list bere še potem v jutro in zvečer. V postelji bere pri električni luči.

Razredna loterija. Priprave za razredno loterijo so v polnem teku. Srečke se začno prodajati meseca junija in sredi oktobra ima biti prvo srečkanje. Za vsako loterijo se izda 100.000 srečk, ki bodo igrala v vseh petih razredih. Cena srečke za vsak posamezen razred znaša 40 K, za celo srečko pa 200 K. Srečke se razdele na 10 delov. Za vse srečke ene loterije bi torej dobila država 24 milijonov K, na leto pa 48 milijonov K, ker se vršita 2 emisiji. Dobitki morajo glasom zakona znašati najmanj 70%, kar bi znašalo na leto 33½ milijonov; državi bi tedaj spočetka ostalo na leto le 14½ milijone K kosmatega dohodka, od katerega je treba odbiti še precejšnje stroške za pisarje, provizije itd. — Kasneje se bo dohodek izboljšal z zvišanjem emisije. Z načrnom organizacije razredne loterije se bavi finančno ministrstvo. N. j. brže se bo oziralo na kolektante, ki jih bodo pripravile trgovinske zbornice, in na tobačne trafikante. Vsekako pa se bo stvar uredila tako, da finančna uprava ne bo pozneje nosila rizika za neprodane srečke ter se bodo loterijske posredovalnice ustanovile le proti primerni kavciji. Imejteljem poslovalnic se bo izplačevala provizija, bankam najbrže kake 3%, trafikantom in drugim manjšim poslovalnicam pa do 6%.

Velikanski spomenik bodo postavili Amerikanci izginelajočemu rodu rdečekožnih Indijancev. Dne 23. februarja t. l. se je slavnostno položil k temu spomeniku na otoku Staten v Novem Jorku temeljni kamen. Spomenik bo ostojal iz 105 m visokega poslopja, v katerem se bo nahajal muzej indijanskih predmetov. — Slavnosti je prisostvovalo razven raznih zastopnikov oblastni tudi 21 vodij raznih indijanskih plemen v bojnem kinču. Nekateri od njih so stari in so se tudi udeležili bojev proti federalistični armadi. Znano je, da se Indijanci niso mogli prilagoditi kulturi belokožcev in da so vedno propadli vsled neprenehajočih bojev proti novi kulturi. Največ pa je zakrivil pogin tega človeškega plemena sovražnik vsega človeštva, alkohol. Tu se vidi, kako je alkohol strup za cele človeške robove in ne samo za posameznike.